

BEURT 1

De roeping van Abram (Gn 11,27-12,9)

Verwelkoming en themalied

Van harte welkom in deze editie van het Leerhuis! Gedurende zeven beurten volgen we de boeiende geloofsweg van Abra(ha)m¹. Vanwege zijn grote geloof wordt hij in de traditie ook wel de 'vader van de gelovigen' genoemd (vgl. Rom 4,1-12; Gal 3,7). We gaan met hem op stap om nader kennis te maken met de Bijbelse traditie, die ons God leert kennen, en om een dieper inzicht te krijgen in onze eigen geloofsweg.

Door zijn geloof ging Abraham, toen hij geroepen werd, gehoorzaam op weg naar een plaats die hij in bezit zou krijgen, en hij ging op weg zonder te weten waarheen. Door zijn geloof trok hij naar het land dat hem beloofd was maar hem nog niet toebehoorde. Samen met Isaak en Jakob, mede-erfgenamen van de belofte, woonde hij daar in tenten omdat hij uitzag naar een stad met fundamenten, door God zelf ontworpen en gebouwd. (Heb 11,8-10)

Abraham, Abraham

t. Hanna Lam
m. Wim ter Burg

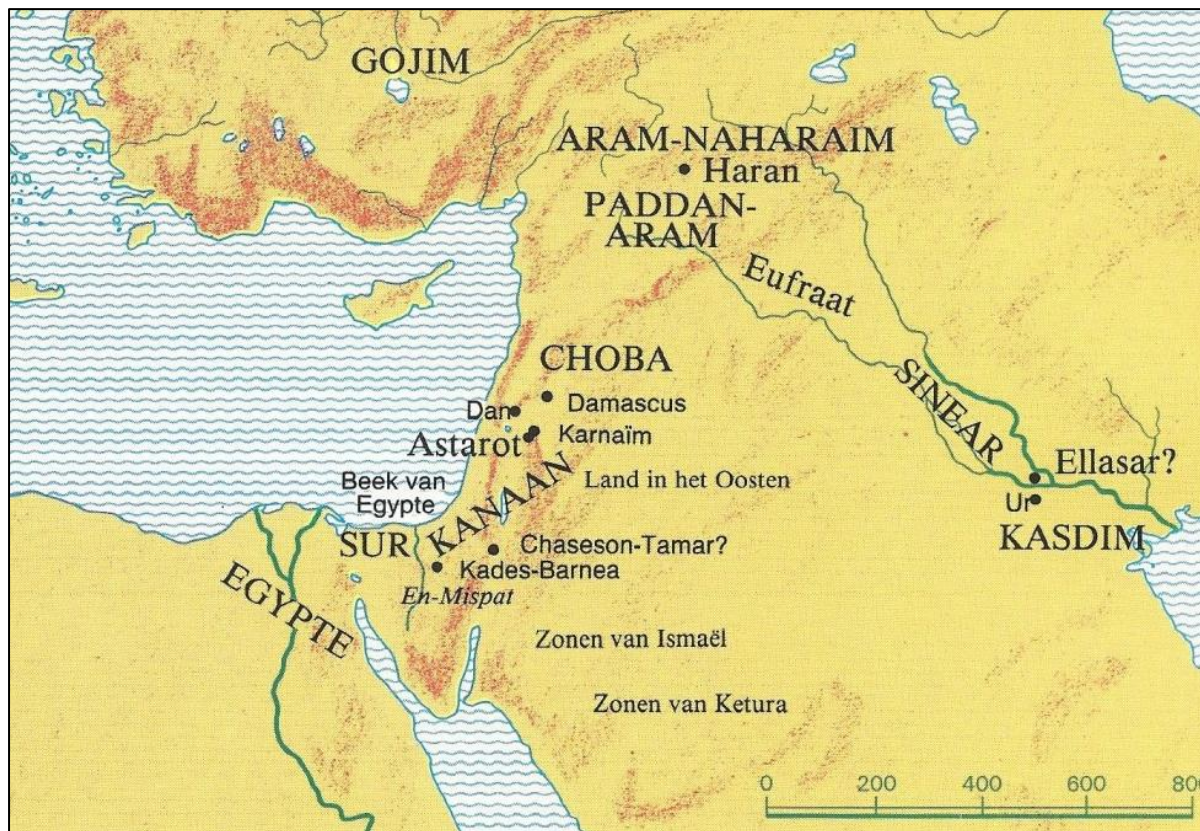
A - bra-ham, A - bra-ham, ver - laat je land,
vers 3: A - bra-ham, A - bra-ham, ver - laat zijn land,
1. ver - laat je stam! - laat je stam!
ver - laat zijn stam! - laat zijn stam! fine
2. A - bra - ham, je moet gaan wo - nen
in het land dat Ik zal to - nen.
3. Tel de ster - ren in de nacht,
zo groot wordt jouw na - ge - slacht.

2. Ik zal jou mijn zegen geven,
je geleiden allerwegen,
en de volkeren tezaam
zullen zegen vinden in jouw naam.
3. Met een woord gaat hij het wagen.
Zonder verder iets te vragen
staat hij op en gaat op reis,
langs de weg die God hem wijst.

¹ Omdat Abram pas vanaf hoofdstuk 17 'Abraham' wordt genoemd, geven we zijn naam in deze map de ene keer weer als 'Abram' en de andere keer als 'Abraham', overeenkomstig het hoofdstuk in kwestie. Waar het algemeen over Abraham en de verhalen over hem gaat, opteren we voor 'Abraham', of indien relevant, 'Abra(ha)m'.

Bijbeltekst: Genesis 11,27-12,9

Duid voor je de tekst leest de plaatsen Ur, Charan (soms als 'Haran' geschreven) en Kanaän aan op het kaartje, en probeer je zo de lange tocht van Abram voor de geest te halen.



(bron: *Bijbelatlas: historische kaarten van de bijbelse wereld*, Kampen: Kok – Tabor: Brugge, 1998, p. 28)

^{11,27} Dit is de geschiedenis van Terach en zijn nakomelingen.

Terach verwekte Abram, Nachor en Haran.

Haran verwekte Lot; ²⁸ hij stierf nog tijdens het leven van zijn vader Terach, in Ur, een stad van de Chaldeeën, in zijn geboorteland.

²⁹ Abram en Nachor trouwden allebei.

Abrams vrouw heette Sarai, Nachors vrouw heette Milka;

zij was een dochter van Haran,

die naast Milka nog een dochter had, Jiska.

³⁰ Sarai was onvruchtbaar, zij kreeg geen kinderen.

³¹ Terach verliet Ur, de stad van de Chaldeeën,

en nam zijn zoon Abram met hem mee,

evenals zijn kleinzoon Lot, de zoon van Haran

en zijn schoondochter, Sarai, Abrams vrouw.

³² Samen gingen ze op weg naar Kanaän.

Maar toen ze in Charan waren aangekomen, bleven ze daar wonen.

Terach leefde tweehonderdvijf jaar.

Hij stierf in Charan.

¹ De HEER zei tegen Abram:

‘Trek weg uit je land²,
verlaat je familie, verlaat ook je naaste verwanten,
en ga naar het land dat ik je zal wijzen.

² Ik zal je tot een groot volk maken,
ik zal je zegenen,
ik zal je aanzien geven,
een bron van zegen zul je zijn.

³ Ik zal zegenen wie jou zegenen,
wie jou bespot, zal ik vervloeken.
Door jou zullen alle volken op aarde gezegend worden³.’

⁴ Abram ging uit Charan weg, zoals de HEER hem had opgedragen.
Hij was toen vijftien jaar.

⁵ Hij nam zijn vrouw Sarai mee en Lot, de zoon van zijn broer,
en ook alle bezittingen die ze hadden verworven
en de slaven en de slavinnen die ze in Charan hadden verkregen.
Zo gingen ze op weg naar Kanaän.

Toen ze daar waren aangekomen,

⁶ trok Abram het land door tot aan de eik van More⁴, bij Sichem.
In die tijd werd het land bewoond door de Kanaänieten.

⁷ Maar de HEER verscheen aan Abram en zei:

‘Ik zal dit land aan jouw nakomelingen geven.’
Toen bouwde Abram op die plaats een altaar voor de HEER,
die aan hem verschenen was.

⁸ Daarvandaan trok hij naar het bergland dat oostelijk van Betel ligt,
en ergens ten oosten van Betel en ten westen van Ai sloeg hij zijn tent op.
Hij bouwde er een altaar voor de HEER en riep er zijn naam aan.

⁹ Steeds verder reisde Abram, in de richting van de Negev.

² Op dit punt bevat de grondtekst een uitdrukking die slechts twee maal in de gehele Hebreeuwse Bijbel voorkomt: *lech l'chā* (vgl. ook Gn 22,2). Het is onmogelijk om alle aspecten van deze Hebreeuwse uitdrukking in het Nederlands weer te geven, maar de vertaling ‘ga, jij!’ komt het beste in de buurt. Het eerste woord is immers een imperatief van de werkwoordstam *halach*, ‘gaan’, terwijl het tweede woord aangeeft dat de imperatief betrekking heeft op Abram zelf. Om die reden wordt soms ook de vertaling ‘ga naar jezelf’ gesuggereerd.

³ In dit versdeel is afgeweken van de *Nieuwe Bijbelvertaling*, omdat de vertaling ‘... zullen wensen gezegend te worden’ aanzienlijk verschilt van de grondtekst.

⁴ In de Hebreeuwse tekst bestaat er een nauw verband tussen de naam ‘More’ en het werkwoord ‘zich laten zien’ in het volgende vers (dat hier als ‘verschijnen’ wordt vertaald); beide zijn afgeleid van de stam *ra’ah*, ‘zien’.

Duiding bij de Bijbeltekst

In het boek Genesis in zijn huidige vorm vangt de Abrahamcyclus aan tegen de achtergrond van de 'oergeschiedenis' in de voorafgaande hoofdstukken, die een ambivalent beeld van het menszijn hebben geschetst. Zowel bij de schepping als bij de 'herscheping' na de vloed ontvangt de mensheid Gods zegen. Maar de daaropvolgende gebeurtenissen resulteren telkens niet in zegen maar in vervloeking. In de nasleep van de schepping vervloekt God zelf de slang (vgl. Gn 3,14), de aarde (vgl. Gn 3,17), en de mens die zijn broer heeft gedood (vgl. Gn 4,11). Na de vloed vervloekt Noach – die troost zou brengen vanuit de door God vervloekte aarde (vgl. Gn 5,29) – zijn eigen kleinzoon Kanaän (vgl. Gn 9,24). Met de roeping van Abraham – die op dat moment nog Abram heet – neemt het verhaal van God met mensen dus een nieuwe wending.

De zegen van Abram wijkt in een bepaald opzicht af van de eerdere zegeningen van mensen. Veeleer dan de hele mensheid te zegenen langs één mens, richt de zegen van de HEER zich op slechts één enkele mens. De bedoeling ervan is echter wel dat deze ene mens een zegen zou worden voor anderen, en dat door hem uiteindelijk alle volken op aarde zich gezegend zouden mogen weten (vgl. Gn 12,2-3). De zegen van Abram houdt dus tevens de roeping in om anderen tot zegen te zijn. Gods bedoeling is, met andere woorden, dezelfde gebleven als in de 'oergeschiedenis', maar de concrete werkwijze verschilt.

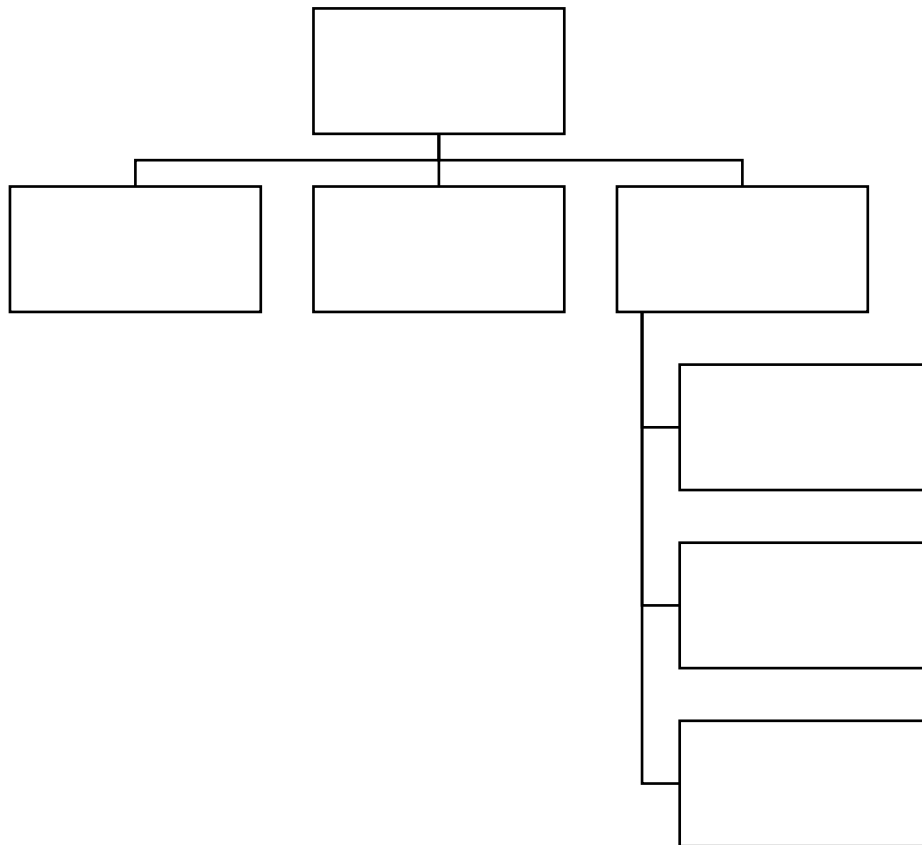
Uit het verdere verloop van de Abrahamcyclus blijkt ook dat de zegen – die in hoofdstuk 17 zal worden bezegeld in een verbond – slechts geleidelijk gerealiseerd zal worden tijdens Abra(ha)ms leven, meer bepaald in de gave van een land en een nageslacht. Net als de in de 'oergeschiedenis' opgevoerde personages toont Abra(ha)m zich bovendien een verre van volmaakte mens, maar dat weerhoudt de HEER er niet van om daadwerkelijk met hem op weg te gaan en de zegen te bevestigen, zodat Abraham gaandeweg leert wat het betekent om door de HEER gezegend te zijn en op de HEER te vertrouwen. Precies dat maakt hem tot een voorbeeld voor het volk waarmee de HEER vanaf het boek Exodus evenzeer met vallen en opstaan op weg zal trekken.

De zegen van Abram is ingebed in een roeping, waarvan de eerste woorden de toon zullen zetten voor zijn verdere leven: 'ga, jij!' (vgl. Gn 12,1). Abram wordt geroepen om weg te trekken uit zijn eigen land op weg naar het land dat de HEER hem zal wijzen. Dat lijkt een beeld voor hoe geloven in God een mens in beweging brengt en hem/haar uitdaagt om zich niet te settelen in een comfortabel bestaan. Geloven betekent wegtrekken uit wat je vertrouwd is, zonder zekerheid te hebben over waar deze weg je naartoe zal leiden. Ook dat laatste vinden we terug in deze tekst: in de roeping van Abram blijft zijn bestemming eerder vaag, en blijkbaar verwacht de HEER van Abram dat hij zelf zijn weg zal uitstippelen. Daardoor komt de nadruk te liggen op het vertrouwen dat de HEER van Abram vraagt, veeleer dan op de bestemming. Het gaat niet zozeer om de concrete plek waar Abram heen trekt, maar om het feit dat de HEER met hem zal meetrekken.

Verwerking

De stamboom van Terach (Gn 11,27-32)

Herlees in stilte Gn 11,27-32. Plaats de namen die erin vermeld staan in de stamboom van Terach. Beantwoord vervolgens, samen met je buur, onderstaande vragen.



Wat zegt de tekst over Sarai?

Wat gebeurt er met de afstammingslijn van Haran en van Abram en Sarai?

Wat doet Terach?

Hoe loopt de lijn Nachor verder?

In het verhaal ligt de focus op vruchtbaarheid en toekomst. Dat is wellicht ook de sleutel om te begrijpen waarom de verteller Nachor niet verder noemt. Nachor blijft in Ur en stapt dus niet in de toekomst die God opent. Zijn familie wordt er pas later in betrokken, wanneer Rebekka de vrouw wordt van Isaak (vgl. Gn 24) en later Lea en Rachel de vrouwen van Jakob (vgl. Gn 29).

De roeping van Abraham (Gn 12,1)

Wat doet de HEER in dit ene vers? Welke opdracht krijgt Abram?

Roeping is durven vertrouwen op het woord van een ander die je uitnodigt. Roeping betekent zoveel als: 'Ik weet waaruit ik vertrek (wat ik achterlaat), ik weet met wie, maar ik weet op voorhand niet waarheen de weg leidt.' Het wegtrekken kunnen we als een fysiek wegtrekken begrijpen, maar het kan ook een innerlijk wegtrekken betekenen, een loskomen en wegtrekken uit jezelf om een nieuwe toekomst in te trekken. Dat maakt Abram tot het beeld van de 'mens op weg'

Herken je de dynamiek van de Bijbelse roeping in je eigen levensweg? Wanneer in je leven heb jij die roep om weg te trekken ervaren?

De zegen die een opdracht inhoudt (Gn 12,2-3)

Een bekende uitdrukking is 'tel je zegeningen' ('count your blessings'). Hoeveel zegeningen vallen Abram toe?

De Heer vraagt Abram weg te trekken uit drie 'domeinen' (land, familie, naaste verwanten). De beweging gaat van veraf naar nabij. Gods zegen kent ook een gradatie (jij, je volk, alle volkeren). De beweging gaat van nabij naar veraf.

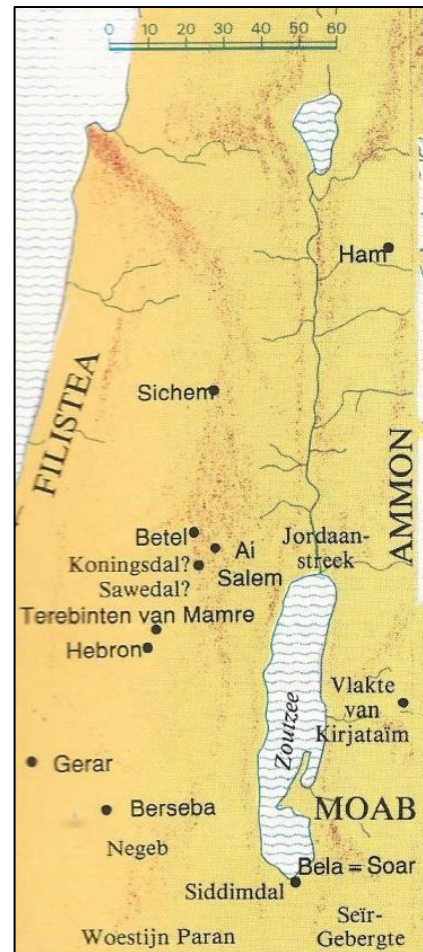
Maak jij in je leven tijd om je zegeningen te tellen? Hoe doe je dat concreet?

Hoe laat jij je omgeving (kinderen, partner, familie, vrienden, collega's, ...) delen in de vreugde van je geloof?

De symbolische inname van Kanaän (Gn 12,4-9)

Herlees in stilte het resterende gedeelte van de Bijbeltekst en teken vervolgens op de kaart van Kanaän de weg die Abram volgt. Duid ook de plaatsen aan waar hij een altaar opricht.

Abram bouwt twee altaren: het eerste op de plek waar de HEER zich aan hem laat zien (initiatief van God naar Abram); het tweede op de plek waar Abram zelf de naam van de HEER aanroept (initiatief van Abram naar God). Zo krijgt de geloofstocht van Abram het karakter van tweerichtingsverkeer.



(bron: Bijbelatlas: historische kaarten van de bijbelse wereld, Kampen: Kok – Tabor: Brugge, 1998, p. 28)

God geeft het land niet in bezit aan Abraham. Hij belooft het aan zijn nakomelingen. Wat zegt dit volgens jou over de roeping van een gelovige? Hoe beleef jij de spanning tussen wegtrekken en thuiskomen?

Gebedsmoment

Kruisteken

Lied: *Uit Oer is hij getogen* (ZJ 322)

322 Uit Oer is hij getogen



1. Uit Oer is hij ge - to - gen, aarts - va - der A - bra - ham,
2. Uit Oer is hij ge - to - gen ten ant-woord op een stem,
3. Uit A - bra-ham ge - bo - ren die zo ge - zwor-ven heeft



1. om voort-aan te ge - lo - ven in 't land van Ka - na - än,
2. die riep hem uit den ho - ge op naar Je - ru - za - lem.
3. is, wie om God te ho - ren ge - stor - ven is en leeft:



1. om voort-aan als een blin-de te zien een don - ker licht,
2. En al - len die ge - lo-ven zijn A - bra-hams ge - slacht,
3. het volk van de pro - fe-ten, de stam van het ver - bond,



1. om voort-aan hel-der-zien-de te zijn op God ge - richt.
2. ge - bo - ren uit den ho - ge, ge - to - gen uit de nacht.
3. het volk dat hier be - ne-den de stem van God ver - stond.

Schriftlezing

Uit de brief aan de Hebreëen

Door zijn geloof ging Abraham, toen hij geroepen werd, gehoorzaam op weg naar een plaats die hij in bezit zou krijgen, en hij ging op weg zonder te weten waarheen. Door zijn geloof trok hij naar het land dat hem beloofd was maar hem nog niet toebehoorde. Samen met Isaak en Jakob, mede-erfgenamen van de belofte, woonde hij daar in tenten omdat hij uitzag naar een stad met fundamenten, door God zelf ontworpen en gebouwd. (Heb 11,8-10)

Vrije voorbede met acclamatie



In de Heer vind ik heel mijn sterkte,
in mijn God de vreugdezang.
Gij die mijn bevrijding bewerkt,
op U vertrouw ik en 'k ken geen angst.
op U vertrouw ik en 'k ken geen angst.

Onze Vader

Slotgebed

Zie om, Heer,
verhoor, verlicht ons,
toon ons Uzelf.
Geef ons Uzelf terug,
zodat het ons goed gaat,
want zonder U vergaat het ons zo slecht!
Heb mededogen met al onze moeite,
alle pogingen in uw richting,
wij kunnen niets zonder U.

Anselmus van Canterbury